

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 26. septembra 2019 - Leto XXIX, št. 39

stran 2

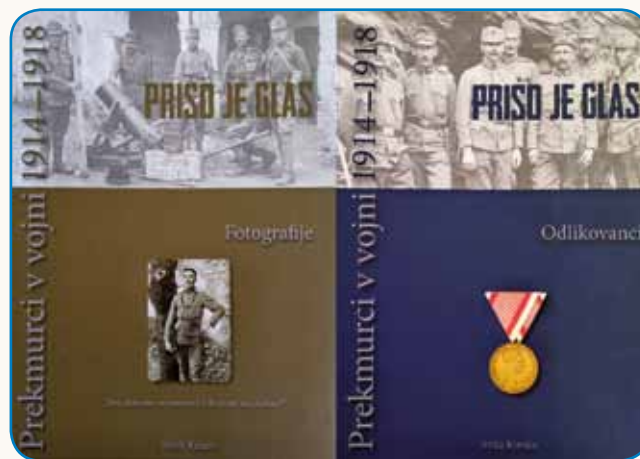
»BODITE ZRNA KAVE IN DAJTE AROMO SVOJI SKUPNOSTI«

NITI EDEN PEK...
«stran 5

GNAUK NA LETO PEJŠKI V VARAŠ
stran 8

»TOU MAS MOJ SZPOMENEK, KDA SZAM SZE DOLZEO.«
stran 9

»Bodite zrna kave in dajte aromo svoji skupnosti«

20. septembra v dopoldanskih urah so ob tihi glasbeni spremeljavi v telovadnico DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku z zastavami vkorakali praznje oblečeni učenci ustanove. Zapeli so madžarsko in slovensko himno, slednjo celo v predstaviti v porabsko slovensko narečje.

Tako se je pričelo slavnostno odprtje obnovljene stavbe gornjeseniške dvojezične osnovne šole, katere ravnateljica *Ildiko Dončec Treiber* je med gosti pozdravila državnega sekretarja, odgovornega za cerkvene in narodnostne zadeve pri Uradu predsednika Vlade *Miklósa*

Soltésza, generalno konzulko RS v Monoštru *Metko Lajnšček*, slovensko parlamentar-

Prisotni so se zbrali ob priliki nedavne zaključitve obnovljenih del na stavbi DOŠ Jožefa Košiča, v okviru katerih so v

Državni sekretar Miklós Soltész: »Vladna podpora bi lahko bila tudi trikrat ali desetkrat višja, ne bi pa veljala nič, če ne bi vi sami prispevali duhovne vsebine in znanja.«

preteklih treh letih popolnoma zamenjali zdravju škodljivo staro skrilasto streho,

nem nagovoru dejal državni sekretar *Miklós Soltész* in povedal kratko prisposodbo o ljudskih značajih: po nastopu težav nekateri oslabijo kakor korenček v vreli vodi, drugi postanejo neprožni kot trdo kuhano jajce, medtem ko zrno kave spremeni vodo, v kateri se kuha in ji doda aromo. Naloga vzgojiteljev je, tako madžarski politik, da iz otrok izvabijo čim več okusa, da bi krepili družbo in bogatili svojo skupnost. Pohvalil je slovenske šolarje, ki ne le, da so enakovredni svojim vrstnikom drugih narodnosti, temveč celo pozitivno odstopajo od njih. *»Pozivam starše, naj se doma pogumno pogovarjajo slovensko, naj bodo ponosni na svojo narodnost, mi pa jim bomo pri tem pomagali z vsemi močmi,«* je še dejal Miklós Soltész. Državni sekretar je vse prisotne prosil za udeležbo na oktobrskih lokalnih in narodnostnih volitvah, za konec pa se obrnil na prisotne šolarje: *»Ni vam potrebno iti v vrelo vodo, kljub temu pa bodite zrna kave in dajte aromo svoji skupnosti.«*

Zagovornica slovenske narodnosti v madžarskem Parlamentu *Erika Köleš Kiss* je v svojem nagovoru poudarila, da je obnove zgradbe neke šole, vrtca ali socialnega zaveda zmeraj vesel dogodek, še posebej, če gre za narodnostno ustanovo. Spominjala se je svojih šolskih let v istem po-

sloju in podčrtala, da učenci rajši obiskujejo privlačno in sodobno šolo, ki je tudi znotraj dobro opremljena in čista. Zahvalila se je Vladi Mad-

terjev,« je dejala zagovornica in dodala, da je uzaveščanje dvojne identitete med mladimi obveznost vseh nas. Pri tem svojem poslanstvu potrebuje-

Slovesnost so s svojim programom popestrili šolarji obnovljene šole

žarske za finančno podporo, sodelavcem DSS za vodenje obnove in tudi izvajalcem, medtem pa ni pozabila niti na dolgoletno pomoč matične Republike Slovenije. *»Šole so temelj naše narodnostne prihodnosti, zato je potrebno poglobljeno delo vseh ak-*

mo izobražene in zavzete pedagoge, ki v enaki meri spoštujejo slovensko in madžarsko kulturo. Na koncu svojega nagovora je *Erika Köleš Kiss* šoli zaželela, naj postane priljubljena »alma mater« in dobra izbira za starše.

V imenu upravljalca je pred-

Svoja šolska leta je na seniški šoli preživela tudi slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss.

Nastopila je tudi šolska folklorna skupina

no zagovornico *Eriko Köleš Kiss*, predsednika (upravljalca šole) Državne slovenske samouprave *Martina Ropoša*, predsednico Zveze Slovencev na Madžarskem *Andreo Kovács*, vodjo Pedagoškega centra za narodnosti pri Uradu za šolstvo *Ágoto Kállay* in župana Gornjega Senika *Gáborja Ropoša*. Svečanosti so se udeležili tudi sodelavci DSS, pedagogi na šoli in vsi učenci višjih razredov.

zunanja okna in vrata, posodobili so razsvetljavo in dokončali vodno izolacijo kletnih prostorov. Izvedbo obnove sta Ministrstvo za človeške vire oziroma Urad predsednika Vlade podprla v višini 84 milijonov forintov.

»Vladna podpora bi lahko bila tudi trikrat ali desetkrat višja, ne bi pa veljala nič, če ne bi vi sami prispevali duhovne vsebine in znanja,« je v svojem slavnost-

Obnovljeno stavbo je blagoslovil župnik Tibor Tóth.

sednik DSS *Martin Ropoš* navedel mejnike v zgodovini gornjeseniške šole, med njimi šolsko leto 2005/2006, ko so na njej začeli uvajati dvojezični pouk, in 1. julij 2012, ko sta obe porabski dvojezični osnovni šoli prišli pod upravljanje DSS. Med glavnimi cilji krovne organizacije in obeh šol z vrtci je naštel ohranjanje narodnostnega izročila in krepitev slovenske identitete. Državnemu sekretarju *Sol-*

»Moja vrata so odprta za vse Porabske Slovence«

tészu se je zahvalil za osebne obiske na Gornjem Seniku, v okviru katerih je spodbujal obnovitvena dela. »Kdor gradi ali obnavlja šolo, vlaga v prihodnost - in tako sprejema odgovornost za prihajajoče rodove,« je svoj nagovor zaključil Martin Ropoš.

Slovesnost se je nadaljevala s krajšim programom seniških šolarjev, ki ga je zasnovala učiteljica-asistentka *Valentina Novak* ob pomoči domačih učiteljic. Geslo predstave se je glasilo: »Šola je kraj, kjer se začne potovanje«, osrednje mesto v zgodbi pa so imeli baloni. (Saj tudi učenci odhajajo in za njimi ostajajo le ideje.) Gornjeseniški šolarji so se predstavili z deklamacijami slovenskih in madžarskih pesmi, med tem pa so večkrat tudi zapeli »na Seniku sem jaz doma ...«, »kak lejpa je sinička fara ...«. Glasbene in literarne vložke sta v obeh jeziki povezovala učenca višjih razredov (*Mate Labritz* in *Giulio Brunetto*), s številnimi pozitivnimi mislimi o šoli in učenju. V sami predstavi je sodelovalo več kot dvajset učencev, pri plesni točki so bili skoraj vsi na namišljenem odru. Svečanost se je zaključila s slovensko molitvijo prisotnih in blagoslovom porabskega župnika *Tiborja Tótha*. Nato je državni sekretar *Miklós Soltész* skupaj z zastopniki Slovencev na Madžarskem simbolično prerezal trakova v slovenskih in madžarskih barvah ter vnovič opozoril učence, naj ohranijo svojo šolo v sedanjih lepoti, saj jo bodo potrebovali tudi še njihovi otroci in vnuki.

(Slika na 1. strani: Trak so prerezali (z leve) generalna konzulka *Metka Lajnsček*, predsednik DSS *Martin Ropoš*, ravnateljica *Ildiko Dončec Treiber*, državni sekretar *Miklós Soltész* in slovenska zagovornica *Erika Köleš Kiss*.)

-dm-

Šesta oseba na čelu Generalnega konzulata Republike Slovenije v Monoštru, novoimenovana generalna konzulka *Metka Lajnsček* je ob začetku svojega štiriletnega mandata 19. septembra priredila predstavitveni sprejem. V popoldanskih urah so se v prostorih monoštrskega diplomatsko-konzularnega predstavništva začeli zbirati gostje z obeh strani meje: nekdanja veleposlanika RS v Budimpešti *Ferenc Hajós* in *Andrej Gerenčer*, predsednik Državne slovenske samouprave *Martin Ropoš*, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem *Andrea Kovács*, župani in župnika z Goriškega in iz Porabja, župani mestnih občin *Murska Sobota*,

Klepet ob kozarčku vina

Lendava in Monošter ter drugi predstavniki madžarskega in slovenskega političnega, kulturnega, naravovarstvenega, gospodarskega, prosvetnega in medijskega življenja.

Generalna konzulka *Metka Lajnsček* je po dvojezičnem pozdravu zbranim dejala, da je s hvaležnostjo sprejela imenovanje na to funkcijo. Poudarila je, da je monoštrski slovenski

generalni konzulat v preteklih dveh desetletjih znatno pri-

Nova generalna konzulka *Metka Lajnsček* se zaveda izzivov, na prvo mesto uvršča gospodarsko sodelovanje. (Ob njej sodelavka konzulata *Brigita Soós*)

speval k dobrososedskemu sodelovanju in čezmejnemu partnerstvu med Slovenijo in Madžarsko. Dejavnost predstavništva je bila usmerjena tudi v poglobljanje stikov na področjih kulture, znanosti in športa, tako *Metka Lajnsček*, njegova primarna naloga pa je ostajalo nudenje opore slovenski narodnostni skupnosti v Porabju.

območju. »Smo na dobri poti, da v monoštrski industrijski

conu kmalu izvedemo prvo slovensko naložbo,« je najavi-

Predstavitvenega sprejema se je udeležilo veliko ljudi iz Porabja in Prekmurja

la *Metka Lajnsček* in kot uspešne označila dosedanje evropske projekte v okviru programa INTERREG. Le-ti so po njenih besedah prispevali k razvoju gospodarstva in turizma - in tudi medčloveških stikov. Prisotne goste iz Porabja in Pomurja je generalna konzulka prosila, naj pričnejo s snovanjem novih projektov.

»Prizadevala si bom za obojestransko promocijo: tako Slovenije v Porabju kakor tudi Porabja v Sloveniji,« je dejala *Metka Lajnsček* in kot cilj določila krepitev turistične izmenjave. Poudarila je tudi pomen medsebojnega spoznavanja obeh sosednjih narodov, kar olajšuje tudi solidna in-

frastrukturna povezava med obema državama. »Omogočen je enostaven dostop do slovenskega morja in planin z Madžarske, z druge strani pa se lahko hitro pripeljemo do Blatnega jezera ali madžarske Puste,« je navedla primer generalna konzulka in dodala, da si lahko v okviru krajšega izleta pridobimo izkušnje tako s slovensko kakor tudi madžarsko kulinariko.

Na koncu svojega nagovora se je *Metka Lajnsček* obrnila na Porabske Slovence: »Tukaj smo, da vam pomagamo in vas spodbujamo pri vaših načrtih. Imate razumevanje pri madžarskih oblasteh na državni, županijski in lokalni ravni, uživajte podporo matične domovine. In tudi vrata

Generalnega konzulata so na široko odprta za vse vas. Pridite k nam s svojimi idejami in pobudami, da bomo skupaj delovali za prihodnost.«

Po nagovoru so vsi prisotni nazdravili s slovenskim vinom, nato pa je ob dobrotah Slovenske vzorčne kmetije stekel pogovor med gosti in gostitelji. Začel se je štiriletni mandat *Metke Lajnsček*, prve ženske na čelu Generalnega konzulata RS v Monoštru.

(V naši naslednji številki lahko preberete daljši pogovor z novoimenovano generalno konzulko.)

-dm-

foto: K. Holec

PREKMURJE

Orači so se vküpmejrili

V Prekmurji, gde je bilau pred desetimi lejtami svetovno prvenstvo v oranji (szántó világbajnokság), so na 63. državnem tekmovanju vküper prišli tisti, steri znajo najbolje orati v Sloveniji. Na njivaj pauleg vesnice Mlajtinci je bilau ob tej priliki 25. državno tekmovanje dijakov tö, steri se včijo na paverski srednji šaulaj.

Slejdnja lejta se tekmüje v dve kategorijaj, s plügi krajniki in z obračalnimi plügi. V prvog kategoriji je biu najbaukši Anton Filak iz Bele krajine, drügi je biu Prekmurec Darko Tibaut, tretji pa Tomaž Divjak iz Podravja. V drügoj kategoriji je gvino Igor Pate z Dolenjske, drügi je biu Prekmurec Štefan Bakan, tretji pa Prlek Tilen Fujs, dijak Biotehniške šole Rakičan, steri je biu v toj kategoriji najbaukši med srednješolcami tö. V kategoriji plugi krajniki pa je gvnila Romana Kumin, ranč tak dijakinja Biotehniške šole Rakičan, stera ma najbaukšo srednješolsko ekipo v rosagi. Tüdi med člani je ekipa Prekmurja, v sterog sta bila Štefan Bakan in Darko Tibaut, bila trnok dobra, drüga. Gvinila je ekipa z Dolenjske. Najbaukšiva orača, steriva sta gvnila na državnem prvenstvu, se pravi Anton Filak in Igor Pate, ta drügo leto med 1. in 10. augustušom zastopala Slovenijo na svetovnom prvenstvu v oranji, stero de v rusoškom varaši Sankt Peterburg. Pauleg glavnoga tekmovanja je ob tej priliki Zveza kmetič Slovenije v Prekmurji pripravila državno tekmovanje žensek v pelanji s traktorom. Med tistimi, stere so stare menje kak 50 lejt, je gvnila Brigita Rupnik, med tistimi, ka majo več kak 50 lejt, pa Marija Rožman. Družstvo oračev Pomurja je organizeralo tekmovanje v oranji s klasičnimi in starimi plügi tö. Prvi je biu Janko Karba, drügi Janko Avguštin, tretji pa Boris Kerčmar.

Silva Eöry

BO ODSLEJ POUK SLOVENŠČINE DRUGAČEN?

Odločni koraki v novo šolsko leto so narejeni tudi v porabskih šolah; tako v dvojezičnih osnovnih šolah kot pri narodnostnem pouku slovenskega jezika v Monoštru so na obzorju zanimive novosti, v Monoštru najprej na kadrovskem, gotovo pa tudi na vsebinskem področju. Verjamem, da bodo to pozitivne novosti, predvsem v korist učinkovitejšemu pouku slovenščine, v prvi vrsti na srednješolski ravni.

Zadnjih nekaj let je število učencev v dvojezičnih šolah več ali manj konstantno, tudi kadrovske težave vodstva šol z velikimi naporji pokrpajo. Štiri pedagoške asistentke, dve vzgojiteljici in dve učiteljici, ki dnevno prihajajo v porabske šole in vrtce iz Slovenije, so prav tako v tekočem šolskem letu neprecenljiva strokovna, predvsem pa jezikovna pomoč. Raznolike slovenske dejavnosti, izobraževanja za učitelje, povezovanja šol in sodelovanja učencev na taborih, jezikovnih počitnicah, likovnih kolonijah ... so le nekatere od ponujenih možnosti, ki pripomorejo k boljši motivaciji za učenje jezika. Pa se jih v Porabju izkoristi? Gotovo premalo, a omenjene možnosti niso odvisne samo od šol. Veliko več spodbud, povezovanja in pozitivne naravnosti do slovenske materinščine bi moralo biti v okolju, tudi več priložnosti za njeno rabo, da bi mladi in najmlajši začutili, da je slovenščina, ki se jo učijo v šoli, živ jezik. Še vedno trdim, da stanje na področju šolstva v Porabju še zdaleč ni tako slabo, kot je pred časom javno izjavljal nek »mož kopitni«; neetično je pametovati o nečem, o čemer nimaš pojma. Upam, da je to mračno obdobje zdaj za nami ... Poleg dvojezičnih šol, gornjeseniške in števanovske, si za pouk slovenščine zelo prizadevajo v monoštrski osnovni šoli. Skupinica štirih prvošolcev se 5 ur tedensko spoznava s slovenščino, prav tako pa še 9 tretješolcev, ki se z veseljem učijo jezik že tretje

leto. V Monoštru so starši želeli slovensko učiteljico – naravno govorko jezika, pedagoško jezika pa se z novim šolskim letom izražajo na monoštrski gimnaziji, kjer je pouk slovenš-

asistentko Metko Perger, ki ji letos kot timski učitelj pomaga Norbert Gerencsér. Učitelja ugotavljata, da prvošolci iz vrtca prinesejo veliko znanja slovenščine, za kar gre zahvala prizadevnim slovenskim vzgojiteljicam in asistentkama iz

čine – zaradi neučinkovitosti v zadnjem desetletju – skoraj zamrl. V tekočem šolskem letu je na gimnaziji začel poučevati slovenščino mladi učitelj Norbert Gerencsér. Sicer skromno število dijakov – le skupno 14 iz vseh letnikov – pričakuje,

Slovenije. Naklonjenost okolja, odločevalcev in staršev, ki želijo, da se njihovi otroci naučijo vsaj nekaj jezika prednikov, sosedov, znancev ... je potrebno izkoristiti in se potruditi, da šole upravičijo pričakovanja. In še enkrat poudarjam, da ni vse odvisno samo od šol ...

Velika pričakovanja in želje po kvalitetnem pouku slovenskega

da bo v času gimnazijskega šolanja usvojilo toliko znanja slovenskega jezika, da bodo lahko opravili jezikovni izpit na B2-stopnji, kar ni enostavna naloga. Vsaj en jezikovni izpit iz tujega jezika bo namreč od naslednjega študijskega leta obvezen pogoj za vpis na visokošolske in univerzitetne ustanove. Verjamem, da bo pri po-

uku slovenščine na monoštrski gimnaziji odslej drugače. To mi je potrdila tudi ravnateljica Éva Balogh, s katero sem se sestala ob začetku šolskega leta. Izrazila je svojo naklonjenost pouku slovenščine v še večjem obsegu. Želela bi, da bi se več dijakov od 5. do 8. razreda gimnazije odločalo za pouk slovenščine, če ne kot rednega predmeta, vsaj za slovenski krožek, ki bi bil pripravljavnic za redni pouk od 9. razreda, če bi se dijaki odločili zanj. Ravnateljica prav tako želi več povezovanja s šolami v Sloveniji, možnosti sodelovanja dijakov na različnih kulturnih dogodkih v bližnjem Prekmurju, čim več priložnosti, kjer bi dijaki lahko aktivno uporabljali slovenščino kot jezik komunikacije. Bližnje šole z veseljem sprejemajo take pobude, saj je danes, v času pretežno virtualnega povezovanja, tisto v živo zelo dragoceno. Gimnazijci slovenske skupine se bodo prav tako udeležili ekskurzije v Slovenijo skupaj s katero od dvojezičnih osnovnih šol. Morda pa bo katerega izmed dijakov zanimal študij v Sloveniji ... Ta tradicija se je zadnja tri leta povsem opustila, saj se maturanti gimnazije, ki so obiskovali pouk slovenščine, niso čutili dovolj jezikovno kompetentni, da bi se podali na študij v Slovenijo. Odslej bomo spet delali tudi na promociji študija na slovenskih univerzah, saj je za zamejske študente – tudi porabske – to zelo ugodna in vabljiva pot do diplome (in dobrega znanja slovenščine). Vse to me navdaja z optimizmom in verjamem, da se na monoštrski gimnaziji slovenščini obetajo boljši časi.

Za boljše in lepše čase za slovenščino pa ne bodo mogle poskrbeti samo šole, ampak bo potrebno malo več slovenščine tudi v širšem okolju, da bodo šolarji začutili, da je lahko slovenščina resničen in živ jezik tudi takrat, ko stopijo čez šolski prag ...

Valerija Perger

Franc (Feri) Zelko - lončar iz Pečarovec

»Niti eden pek je nej premejsjo telko testa, kak sam ges ilojce«

Lončarstvo je bila in da svejta ena najbolje razširjeni rokodelski obrti v Prekmurju. Tudi v vesnici Pečarovec je bilau dosta takši, steri so znali z ilojce napraviti vrče za vino, sklejce, talejre in drugo posaudu, pa ške dosta drugoga. Gnesden se na Goričkom s tem zanimivim delom spravlja samo ške Franc Zelko.

Zelkove sam gorziskala gli na tisti den, gda so svinjau zabadali. Vseeno si je gazda vzeu malo cajta za mene: »Bole kak Franca me vsi poznajo kak Šerügovoga Ferija, vej pa so tak gučali tistomi rami, gde je biu moj stari oča narodjeni. Un je biu tudi tisti, steri se je v našoj držini prvi z lončarskim delom začno spravljalati. Tau je bilau že pred skoro 140. lejtami. Za njim je tau delo prejkvzeu moj oča, steromi sam kak pojep ges tö pomago. Po tistom, ka sam vido, ka je tau trnok žmetno delo, sam se neka cajta nej sto s tem spravljalati. Po

ka mo v njoj žgali, na naš dvaur en veuki auto pripelo. Bili so s televizije. Te pa je nagnauk sila gratala. Prva sam napravu 111-litrsko flajšo, te pa sam bro-

pomagala, pa ške gnesden je tak. Nej je samo tisto, ka na šajbi keramično posaudu pa ške drugje reči napraviš. Prva si trbej ilojco pripraviti. Mi go

Lončar in paver Feri Zelko

do, ka što drugi vekšo napravi in sam napravu ške eno, s prostornino 233 litrov. Ta je bila te rejsan najvejša v Sloveniji, tak ka sam jo v televizijski oddaji leta 1981 tudi nutpokazo,« je

v glavnom sami delamo, vej pa pri nas dobro ilovnatu zemlau mamu. In da svejta smo go mejsili ročno, gnesden tau mašin napravi. Včasi sam se špajso, ka je niti eden pek nej premejsjo telko testa, kak sam ges ilojce. Tau napravleno ilojco te v folijo nutobličemo, tak ka leko eden mejsec počaka. Sploj je faj,

Feri Zelko, steri ma tudi naziv Majster domanje obrti, svoje izdelke doma, pa tudi na senjaj odavle, če rejsan furt menje, vej pa majo na njihovom verstvi dosta drugoga dela tö. »In da svejta sva se že vnoči z očom s konjami pelala na senje. Na Pertočo ali pa v Rogašovce sva šla že en den prva. S konjom vred sva spala v štali, po tistom pa že rano zrankoma začnili vöskladati piskre in vse drugo in sva te tau cejli den odavala na senji,« ške pomni Feri Zelko in raztomači, ka se gnesden dosta z goricami tö spravlajo, vej pa majo devet gezero trsov graudzja, konec kedna pa ške s turisti. Majo eden ekstra ram, v sterom v zamanici vino držijo, v izaj nad njau pa ob koncaj kedna na Izletniškoj kmetiji gordjemléjo lačne in žedne turiste pa drugje goste: »Tau delo má najbolje prejk najmlajša či Mojca, stera, tak kak bejdvej njeni sestri, ške v službo tö odi. Srejdnja či Darja se je v Avstriji vönavčila za lončarko in v sausednom rosagi zdaj tudi dela, samo nej lončarsko delo. Najstarejša či Mile-

Med delom na šajbi

nagučavanji očo pa matere, steriva sta stela, ka aj bi ta tradicija ostala pri našom rami, sam oči pá začno pomagati, leta 1980 pa sam od njega tudi prejkvzeu obrt.« Tau so bila lejta, gda je na slovenskoj nacionalnoj televiziji bila edna oddaja, stere voditelj je biu erični Mito Trefalt. »Na televiziji so pozvali lüstvo, ka če što kaj takšoga napravi, od steroga brodi, ka je najvejše ali najbolje zanimivo, naj jim da glas. Ges sam jim eno pismo poslo, ali po tistom se je pau leta nika nej zgaudilo. Te pa se je gnauk, gli smo peč pripravljali,

povödo sogovornik in cujdau, ka so se Zelkovi nej samo z lončarstvom spravljalati, liki so meli, pa ške gnesden je tak, tudi paverstvo: »Müva z materdjov sva z zemlau delala, prva ške s konjami, sledkar s traktorom. Ges sam furt z veseldjom tau delo. Po tistom, ka sam prišo od sodakov, pa sam na šajbi pá začno z ilojcov delati in me je tau tak potegnolo, ka sam pravo, ka bi lončarskoga dela nej vöminiu za nikši drugi poklic. Če maš ške vala Baugi zakonski par, steri ti pomaga, te leži delaš. Moja žena Slavka je meni furt dosta

En tau lončarskih izdelkov Ferina Zelkona

če malo stogi in se vleže, ka se te leži z njauw dela.« Lončar ne nüca dosta placa. Vleti leko svoje izdelke siši vanej tö, je pa istina, ka je more po tistom dvakrat v peči žgati. Prvo paut na 950, po tistom pa ške na 1150 stopinjaj Celzija: »Prvo paut mi tau delamo ške v peči, v steroj nücamo drva, drugič pa žgemo v peči, stera dela tak na elektriko kak na plin (gáz). Vleti bole plin nücamo, pozimi pa elektriko.«

na pa v Murskoj Soboti dela. Ne vem, če de se za menov ške što z lončarstvom spravljo. Vnük je v zadnjom cajti pokazo neka volé za tau delo, tak ka mo ške vidli, če de ta tradicija rejsan ušla dale v peto generacijo.«

(Kejp na 1. strani: Zelkova pütra krasi križišče v domanjoj vesnici)

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in osební arhiv držine Zelko

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Vsigdar bola težko je tišlara pa zidara najdti

Kelko prednosti, telko pomanjkljivosti majo tisti, steri v Železni županiji živejo. Dobro je, ka smo paulag pri Avstriji, kama sploj dosta lüstva odi iz županije delat za dvakrat, trikrat baukše plače. Pa ne odijo samo iz Železne županije delat, liki iz cejlologa rosaga. Eden tau lüstva, steri vanej dela, si tü v Železnoj županiji, najbola paulag pri meji, kipüje ali zida rame. Zavolo tauga so se cejne fejest zdignile, če gledamo nepremičnine. Tisti ram, steri pri nas v Varaši 15 miljaunov pride, v županiji Zala samo pulonje ali še menje. Ka je ednim dobro, ka leko za lejpe peneze odajo en ram, drugim je fejest lagvo - najbola tistim, steri škejo kaj küpti pa v forintaj dobivajo plače. Zavolo te zdignjene cejne sploj dosta starejši ramov je ne odajo, stere so v osemdeseti lejtaj ali pa po tistim zidali. Drugo, ka mantra tü pri meji živeče, je tau, ka sploj težko najdeš majstre, če zidaš ali ka koli drugo škeš z njimi dati popraviti, zozidati. Zaman je redno plačaš - skur tak kak v Avstriji slüžijo - samo težko najdeš majstre, sploj pa z menjšo delo. Tisti, steri vanej delajo, med kednom nejmajo časa, v soboto pa v nedelo pa neškejo delati. Zaka pa bi, gda so na tau nej prisildjeni, drugo pa tau, ka počivati tö morajo. Zato, ka tej mojstri pa vsi, ka vanej delajo, do petka se tazmantrajo, vej pa morajo redno delati za vsakši vanej prislüženi krajcar.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

*Praznik vrnitve Primorske
matični domovini*

Z osrednjo prireditvijo, ki jo pripravljajo primorske borbovske in veteranske organizacije v sodelovanju s primorskimi občinami, so se v Ajdovščini spomnili vrnitve Primorske matični domovini. Slavnostni govornik je bil predsednik vlade Marjan Šarec. »Primorci so izkazali ogromno srčnosti, poguma, ogromno so pretrpeli. Primorci so nam zgled, kako je treba vztrajati, kako se ne smemo predati. Vse naše današnje težave so malenkost proti vsemu, kar so pretrpeli Primorci v preteklosti,« je dejal predsednik vlade. Zbrane, našteli so jih več kot štiri tisoč, je nagovoril tudi ajdovski župan Tadej Beočanin, slovesnosti - potekala je pod sloganom »Iz novih sanj se rodi novi svet, kjer za dobro ljudi se meja ne gradi« - pa so se udeležili tudi predsednik države Borut Pahor, predsednik DZ Dejan Židan in minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar.

Prireditev ob 15. septembru, državnem prazniku vrnitve Primorske k matični domovini, ki ni dela prost dan, izmenično pripravljajo posamezne primorske občine, saj je državna proslava organizirana le vsakih pet let. Praznik je spomin na uveljavitev pariške mirovne pogodbe 15. septembra 1947, ki je takratni Jugoslaviji prinesla velik del Primorske, Istro južno od Mirne, Reko, Zadar in otoke. S tem se je večina Primorcev, ki so pred tem več kot 20 let trpeli pod fašizmom in od septembra 1943 nacistično okupacijo, pridružila matičnemu narodu v okviru tedanje jugoslovanske federacije. Mirovna pogodba je sicer pod Italijo umestila Benečijo, Rezijo, Gorico in Kanalsko dolino. Tako je zunaj slovenskih meja, v Italiji, ostalo še 140.000 Slovencev. Končna določitev meje med Jugoslavijo in Italijo je bila sprejeta po dolgotrajnih pogajanjih 10. novembra 1975 z Osimskimi sporazumi.

Predstavitev knjige László Göncza

Knjigo z naslovom »Ljudje na panonskih koncih« je László Göncz pripravil na podlagi globinskih intervjujev s prebivalci Prekmurja in Órséga, pokrajin ob slovensko-madžarski meji. Zbirko so nedavno predstavili v monoštrski knjižnici.

Pisatelj in zgodovinar László Göncz že skoraj četrto stoletje pripravlja intervjuje s področja zgodovine, njegova tokratna knjiga vsebuje sedemindvajset takih pogovorov. »Zbirka in-

tervjujev je razdeljena na sedem poglavij,« je povedal avtor in dodal: »Prvi razdelek nosi naslov 'Evropsko obzorje', temu sledijo poglavja, povezana s posameznimi pokrajinami, zadnji dve poglavji pa sta posvečeni Prekmurju. V prvem razdelku je objavljen pogovor z Judito Pavel, iz katerega je razvidno, da je bilo v njeni družini zmeraj pomembno spoštovanje (etnične ali veroizpovedne) drugačnosti in človeških vrednot.«

Na naše vprašanje je László Göncz dejal, da želi v bližnji prihodnosti pripraviti zbirko intervjujev, ki naj bi bila osredotočena na Monošter in okolico v prvi polovici 20. stoletja in tako predstavila zgodovinske mejnike v življenju prebivalcev Porabja.

L.R.H.

Seja odbora za narodnosti

Na svoji seji dne 16. septembra 2019 je parlamentarni Odbor za narodnosti na Madžarskem razpravljal o lastnem delovnem načrtu za jesenska zasedanja v letu 2019, in ga tudi sprejel. Predsednica Narodne volilne komisije Ilona Pálffy je članom odbora podala informacije o volitvah v narodnostne samouprave dne

13. oktobra 2019. Generalni direktor Fundacije Gábor Bethlen, Rudolf Zalán Erdélyi, je prisotne seznanil s spremembami na področju podpore narodnostim. Na seji so svoje dosedanje opravljeno delo predstavile tudi delovne skupine, odgovorne za pripravo amandmajev k zakonu o narodnostih in zakonu o javnem šolstvu.

F. Sütő

Porabski trio

Porabski trio je nova glasbena zasedba v Slovenskem Porabju, ki je svoj prvi nastop imela marca 2019 na borovem gostovanju v Sakalovcih. Ljudska pevsko skupino deluje od 1. septembra 2019 pod okriljem Zveze Slovencev na Madžarskem, glavna cilja zasedbe sta predvsem ohranjanje in predajanje porabskega slovenskega ljudskega glasbenega izročila. Poslanstvo skupine je tudi posredovanje slovenske materinščine mlajšim rodovom preko glasbe in petja, saj člani verjamejo, da bo slovenstvo na Madžarskem preživelo, dokler se bo v Porabju slišala slovenska pesem. Prepričani so, da je aktivno negovanje porabske slovenske ljudske glasbene tradicije tesno povezano z boljšim doživljanjem dvojne identitete in ohranjanjem slovenskega izročila ter kulturne dediščine.

F. Sütő

Sin gejš

Edna mati so zakunili svojega siná, tak ka je gejš grato. Té gejš pa je pravo: »Zdaj dém po svejti!«

Prišo je k ednoma pavri pa ga tak proso:

»Dopüstite mi, ka vaše svinjé vö na pašo ženém. Vsakšo leto gnauk je domau pripelam. Če mi date stau, ge eške stau drügi nazaj priženém.«

»Ti ne moreš pasti! Ka pa škéš, gejš?« ma je pravo paver. Gejš pa ga je tak dugo nagučavo, ka ma je na konci paver donk dau pravce.

V leti je v lejs prišo eden možak, šteri je tak zablau-do, ka je nej mogo vö z gauške. Pravo je:

»Svinjé so tü, pastéra pa nega, ka bi mi paut poka-zo.«

Spod ednoga lista se je zgloso gejš:

»Tü sem, tü! Samo pojte, ge vam že pokažem paut.« Pa ma je rejsan paut pokazo. Kleti je pá prišo tisti možak v lejs ino pravo:

»O, jaj, svinjé so tü, pastéra pa nega, ka bi mi paut poka-zo.«

Pá se je spod lista zgloso gejš:

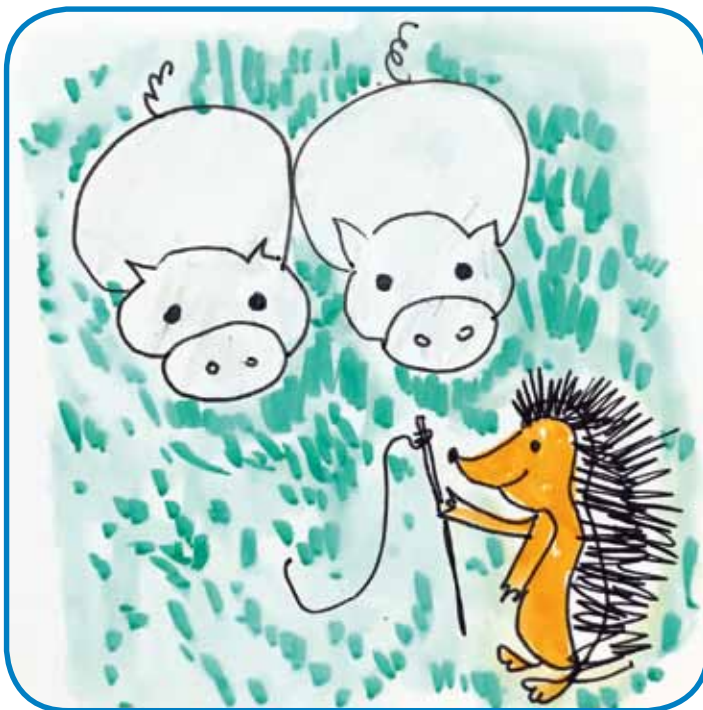
»Vej sem pa tü, samo brž pojte, ka vam pokažem paut.«

Vsakšo leto je gejš svinjé domau prigno; stau je je vözagnau past, dvejstau

nazaj.

Tretjo leto je pá prišo tisti možak v lejs ino pravo:

»O, jaj, svinjé so tü, pastéra pa nega, ka bi mi paut po-

kazo.«

Pá se je spod lista zgloso gejš:

»Vej sem pa tü, samo brž pojte, ka vam pokažem paut.«

Na pauti je možak pravo gejši:

»Kelko pa škéš meti za tau, ka vsakšo leto zblaudim pa mi vsakšo leto pokažes paut?«

Gejš pa je ovado:

»Nika drügoga nej, kak liki edno vašo čér. Vej je pa tri mate.«

Možak ma je tau obečo ino

odišo domau. Doma je raz-tomačo, ka je gejši oblübo, kak je tau vse bilau. Čére so pravle:

»Zakoj bi ga nej vzele, če je

kaj lejpi.« Brodile so, ka je »gejš« samo po imeni.

Gejš je prigno domau svinjé, paver pa ma je dau lon za tri lejta. Te pa je gejš pravo pavri:

»Zdaj pa samo pojte z meu, déva se ženit!«

Gospodar ma je valas dau:

»Što pa tebé vzeme?«

»Vej te vidli, ka me edna vzeme.« Pa sta šla. Gejš je pravo:

»Ge mo na kokauti sejdo, vi pa na konji.«

Začnila sta gezditi prauti rami, gde se je sto gejš ženi-

ti. Konj se je začno hrzati, kokaut pa spejvati. Domani so spitavali, što blüzi dé, ka je takša larma, oča pa je pravo:

»Vauglednika déta.« Čére so se razčemerile.

Njiva sta prišla v ram ino spitava. Starejša či je pravla:

»Neškem te, raj si šinjek prejkvrezjem.«

Drüga je bila ranč tak gvüšna:

»Ge te tö neškem, raj v vodau skaučim.«

Najmlajša pa je dala valas:

»Ge te pa vzemem.«

Začnilo se je zdavanje.

Gda so prišli do stené cintora, je gejš pravo:

»Iдите samo dale, za en malo pridem za vami, dém eške malo na graubišče.«

Gejš je preméno za ste-nauv, z drüge strani pa je vöprišo eden tak lejpi mladec, ka je nej bilau lepšoga. Dvöma sestrama je tak žau bilau, ka si je starejša šinjek prejkvrezala, srejd-nja pa skaučila v vodau.

Gejš je svojo snejo odpelo na dom, gde je prva živo. Bila sta bogativa ino sta dugo živela. Njija mlajši pa - mabiti - eške zdaj živéjo.

Na domanjó rejč obrno:
-dm-

Ilustracija: -mkm-

... DO MADŽARSKE

Volitve narodnostnih samouprav odpadejo v 523 občinah

Državna volilna komisija je razpisala volitve narodnostnih samouprav, ki bodo potekale oktobra, v 2715 občinah, izmed teh pa jih lahko pripravi le 2192.

Pogoj za volitve je, da mora kandidirati toliko oseb, kolikor članov bi imela posamezna narodnostna samouprava. V kolikor ni dovolj kandidatov in na seznamu narodnosti ni nobenih registriranih volivcev, volitve v tistem volilnem okrožju odpadejo. Največ narodnostnih volitev odpade pri Romih, in sicer v 173 naseljih od možnih 1383. Pri nemški narodnosti od razpisanih 447 volitev odpade 141, pri romunski narodnosti pa lahko potekajo volitve v 98 naseljih od 168. Pri ostalih narodnostih odpade 46 od 158 slovaških, 19 od 136 hrvaških, 17 od 63 srbskih, 13 od 47 od ukrajinskih, 9 od 53 od poljskih, 3 od 37 od bolgarskih narodnostnih volitev, 2 od 44 pri Rusinih, ena od 36 pri Grkih in ena od 33 pri armenski narodnosti. Vse razpisane volitve narodnostnih samouprav pa se lahko odvijajo prislovenski narodnosti, pri kateri so bile določene volitve v 10 občinah. Prav tako pa lahko potekajo volitve za državne narodnostne samouprave pri vseh 13 narodnostih.

Podpore družinam: 50 tisoč oddanih vlog

Število družin, ki so zaprosile za podporo v okviru akcijskega načrta za varstvo družin, je prese-glo 50 tisoč - je povedala Katalin Novák, državna sekretarka pri Ministrstvu za družino in mladi-no. Od dosedanjih 50 tisoč prijav se več kot 20 tisoč nanaša na posojila tistih družin, ki pričakujejo dojenčka (babaváró hitel). 22 562 zakoncev je sklenilo pogodbo v zvezi s to konstrukcijo. Do sedaj so uspešno prijavljenim izplačali 217 milijard forintov. Za podporo za nakup 7-sedežnih osebnih avtomobilov za družine z več otroki je do sedaj zaprosilo 13 tisoč družin, kar po mnenju državne sekretarke dokazuje, da se podpore nanašajo na realne potrebe.

L.R.H.

Ohranjanje vrednot je pomemben cilj

Dr. Róza Frank je v avli monoštrskega gledališča nedavno imela predavanje z naslovom »Spoznajte vrednote našega kraja«. Članica Komisije za zbirko mestnih vrednot je povedala, da ima njeno predavanje svojo predhodnico, saj so lahko učenci na predmetnem pouku na OŠ Istvána Széchenyija in dijaki gimnazije že spoznali stavbarske in duhovne vrednote Monoštra. Na naše vprašanje je Róza Frank povedala, da so v zbirko krajevnih vrednot uvrstili tudi kapelo svetega Florjana v Slovenski vesi, pobudo za to je leta 2016 dala Ica Talabér. V utemeljitvi je zapisano, da daje sakralni zgradbi v mestnem predelu z večinskimi slovenskim prebivalstvom posebno vrednost to, da so kapelo zgradili in okrasili sami prebivalci naselja.

GNAUK NA LETO PEJŠKI V VARAŠ

Montiski Mariš, po možej Merkli, v Števanovci živejo, zdaj so že v penziji, dapa doma je rejdko najde človek, zato ka vsigdar déjo kak vóra. Od tistoga mau, ka je poznam, mena so se nika nej spremenili pa ostarili, zaman je tauma že več deset lejt. Ranč tak flajsno letijo cejli den kak prvin, pa če tau ške ne dojde, po večaraj je večkrat vidim, ka se s prijateljicov ali vnükicov šetajo, pa nej samo par stopajov, liki do sausedne vesi pa nazaj. Velko srečo sam emo, gda sam k tetici Mariši ušo kejpe gledat, ka sam je doma najšo. Istina, že na dvorišči so stali, ka do nikam šli, dapa zato sam je leko nagučo, ka mi pokažejo svoje fotoalburne.

- *Tetica Mariš, vi ste se, če dobro vejm, v Sakalauvci naraudili pa gora rasli, nej?*

Mariš je v cejlom žitki delala kak sakačica

»Tam v gauštji na meji smo bili doma med Števanovci pa Sakalauvci, te je še bilau par ramov, dapa zdaj že nikoga nega tam. Sploj dobro je bilau tam, samo telko, ka je nej voda pa nej elektrika tam nej bejla, pa še gnesden nega.«

- *Težko se je bilau tak kreda dejvati, česati zazrankoma, gda je človek v šaulo ali na bus ušo, nej?*

»S svejčami pa s patrolinom smo svejtili, dapa mi smo se k tauma že vcujvzeli, mi smo se tak včili, ravnali pa česali,

nam je tau že nej špajсно bilau. Od novembra, gda je že sonce bola nizko odlo, je pri nas doma ali svejča ali patroli cejli den goro.«

Montiski Mariš iz Števanovec

- *Kelko mlajšov vas je bilau doma?*

»Deset mlajšov nas je bilau, šest deikeu pa štirge podje, med tejmji že samo eden živé. Sprvoga je doma stejska bej-

la, samo sledkar smo doma vcujzozidali edno ižo pa te smo že bola mesto meli.«

- *Ka ste delali cejli den kak mlajši, tam v gauštja?*

»V leti smo krave pasli pa se špilali kaulak rama, dapa špile smo mi nej meli, samo tak, če smo si naredli. Najmenša sestra, stera zdaj v Pešti živé, je tak bejla za nas kak edna bába, mi, starejše dekle smo go skrb meli pa smo se špilali z njauv.«

- *Takše kejpe smo nej najšli v fotoalbumi, gde ste mladi*

dolavzeti, eden najstarejši kejpe je od vas tisti, gde je pri vas še edna dekla dolavzeta. Sto je tau pa gde se je kejpe redo?

»Te tjejp je fotograf Tanai napravo te, gda sam še dekla bejla, gda sva s Sejčarstji Margitom delat odla sé prejk v Tabor, vejn eno leto prva, kak so ga prejkdali leta 1964.«

- *Vi ste v Tabora začnili delati?*

»Dja sam osemnajset lejt stara bejla, gda sam v Tabora v tjojnji začnila delat pa cejlak dočas, ka sam nej v penzijo odišla, sam tam bejla. Sprvoga sam samo pomagala na tjojnji, sledkar sam se že vönavčila za sakačico. Pet mejsecov na praksi sem v Koroni bejla pa tri mejsece v Osnovnoj šauli Jánosa Aranya.«

- *Ka je bilau tisto prvo djesti, ka ste že sami stjójali v Tabori?*

»Gda sam začnila delati že kak sakačica, te je še v Tabora nej bejla tjojnja, liki tój v šauli taša mala tjojnja. Gnauk za par dni, gda sam zgotauvila kak tjojarca, prejd-nja tjojarca Margit Mešič pa je ranč nikam mogla titi, sam dja sama ostala. Tau sploj dobro vejm, ka gulyás pa reteše sam mogla pečiti za

šaulare. Gda sam tau zvejdla, sam tak trepetala kak šiba na vodej, ka so školnicke bili, so mi vsi prajli, kak koli bau, aj probam, vej do mi oni pomagali. Vcuj sam stanila pa tak se je dobro posrečilo, kak če bi že več lejt tau delala. Po-tejm, gda so Tabor odprli, te sam že tam tjojala, dapa nej sama, litji trdjé, najprvim Djauda Mariš prejšo, sledkar pa še Šebrstji Ani, zato ka je tistoga reda dosta mlajšov bilau, nej samo v šaula, v leti so séprišli s cejloga rosaga, te še v Pionirski tabor. Na taum starom tjejpji smo mi trdjé dolavzeti, steroga ranč zdaj v rokej držiš.«

- *Je eden taši tjejp, ka je nekak regarut, sto vse so na tjejpji?*

Z bratom Jenónom, gda je regerut bijo (Mariš z lejve)

»Ne spoznaš me, na lejvoj strani sem dja, te brat Jenó pa še edna dekla z vesi. Tau je v Varaši v gostilni Koroni bilau, te je taša šega bejla, ka so regeruti potistim, ka so je v kulturnom daumi gorazamerkali za sodaka, tam pilej, prvim kak bi domaušli.«

- *Tau ste vi v taum ledar-nom kaputi?*

»Dja že ne vejm, če so mi ga tjojpili ali sto mi ga je dau, zato ka je tau že fejest davník bilau, vejn šestnajset lejt se stara bejla.«

- *Te tjejp, gde vas več stoji,*

gde je tau dolavzeto?

»Tau je v Varaši dolazeto, tam kak je cirkev, še prvim, kak se tjojarca bejla, te gda sam na državnom kmetijstvi delala. Zato tak lopau vtjüper studjejm, ka na prvi maj démo na povorko, kak je tau prvim šega bejla.«

- *Na slejdnjom kejpi že ram zidate, potistim ka ste se oženili, nej?*

»Tak je, dapa najprvim smo stari ram mogli dolarazmetati, ka je tój stau pa samo potejstjm smo leko vcujstjani-li nauvoga zidati.«

- *Nej je malo delo bilau tistoga reda ram zidati, zato ka te se je še vse z rokauv delalo.*

»Mašinov je nej bilau, dapa lüstva je bilau. Vejm, ka gda smo fundament redli, je tresti lüstva vküpprišlo, steri so pomagali, gnesden za pejnaze ne najdeš, nej ka bi ti pomagat prišli. Tau je sedemdesetštrtoga bilau, pa gda smo se s toga veukoga dela vöskopali, pa bi malo baukše bilau, te je sedemdesetsedmoga mauž tak naglo mrau.«

- *Od steroga leta ste v penziji?*

»Po pravici sam od leta 1996 penzionistka gratala, dapa dja sam še po tistim dougo lejt delala. Najprvim sam obed vövozila z avtonom, v vrtci sam delala, kröj se vozila v Andovce, tak ka sam že skur sedemdeset lejt stara bejla, gda sam ejnjala delati.«

- *Vi ste tak flajsni, ka še gnesden bi leko delali, če bi meli volau zatau, nej?*

»Vejn zato tak dobro zdravdje man, ka sam nevauna ali sto vej zaka, rejsan je tak, ka do tejsa mau mi zdravdje tjo dobro slüži. Vsikšo leto gnauk v zimi pejški v Varaš dem, malo zavolo kondicije, tau je že več lejt tak. Dapa človek nikdar ne vej, zdaj je etak, leko, ka zranje že cejlak ovak baude.

Karči Holec

Prekmurci v vojni 1914-1918

»TOU MAS MOJ SZPOMENEK, KDA SZAM SZE DOLZEO.«

Med tremi publikacijami, ki jih je izdal Pomurski muzej v Murski Soboti, smo v prejšnji številki predstavili 24. zbornik soboškega muzeja, v katerem avtorji obravnavajo posamezne vsebine, povezane s prvo svetovno vojno, ki s svojo krutostjo ni zaobšla tudi Prek-

je glas »postal dober model sodelovanja med muzealci, raziskovalci in zbiralci ter način, kako lahko skupaj dosežemo kakovostne, celovite in s tem tudi uporabne rezultate.« O avtorju publikacije Marku Krennu pa, da je njegovo poklicno delovanje na pov-

vancev. To so okvirne številke, ki so jih ugotovili raziskovalci usode prekmurskih vojakov v letih 1914 – 1918.

Avtor Mark Krenn poudarja, da »fotografska zapuščina prekmurskih vojakov iz časa 1. svetovne vojne predstavlja le neznamen del fotografskega gradiva posameznih družinskih zbirk ali fondov nekaterih javnih ustanov, pregledanih za namen te raziskave.« Zapisal je tudi, da je fotografsko gradivo zbiral več let. »Hranim okoli dvesto originalnih fotografij tematiko prekmurskih vojakov v 1. svetovni vojni.«

Opiše, kako in kje so fotografije nastajale, denimo tudi na bojiščih ali na položajih v neposredni bližini bojišč. Takih je v publikaciji 23, naredili pa so jih ljubiteljski fotografi. Sicer pa so fotografirali uradni vojaški fotografi, vojni dopisniki in fotografi časopisnih hiš pa tudi poklicni fotografi. V 1. svetovni vojni so fotografirali tudi prekmurski fotografi. Osrednji del publikacije so fotografije prekmurskih vojakov 1914-1918. Na fotografijah so posamezni vojaki in skupine, družinski člani vojakov in tudi številni ohranjeni dokumenti, bodisi uradni ali zasebna pisma oziroma razglednice, celo fotografija poroke med vojno, in nekaj odlikovanj. Na prvi fotografiji je Janez Žiško, rojen v Adrijancih, ki je živel v Šalovcih, njen avtor pa je Gyula Bokor iz Šoprona.

Druga je knjiga Attila Kovácsa Odlikovanci. Avtor je višji znanstveni sodelavec na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani in vodja raziskovalne enote v Lendavi. Njegove raziskave, razprave in študije segajo na številna področja prekmurske zgodovine, pri tem pa se pogosto srečuje z usodami posameznikov, ki so jih pisali vojni dogodki. »V projekt »Prišo je glas« smo ga kot poznavalca vojaške zgodovine in fondov madžarskih, avstrijskih in slovenskih ar-

hivov in terena ter predvsem fotografskega gradiva, ki ga posamezniki še hranijo, sprva pritegnili kot sodelavca na pripravi razstave ... Na podlagi dnevnika, ki ga je pridobil od družine v Čepincih, je Kovács raziskal in opisal pot vojnega ujetnika Štefana Korpiča ter njegovo povojno življenje v Sibiriji. Razprava in dnevnik sta objavljena v Zborniku soboškega muzeja 24,« je zapisala direktorica Metka Fujs. Med iskanjem arhivskih podatkov o odlikovanih junaškega prekmurskega letalca Štefana Hozjana v vojaških arhivih na Dunaju in v Budimpešti je začel gradivo bolj celovito pregleovati.

ni,« izpostavlja Metka Fujs. Avtor piše, da se je prvenstveno posvetil vojnim ujetnikom avstro-ogrske vojske in odlikovanim prekmurskim vojakom. »Navdih za slednjo, to je raziskavo odlikovanih prekmurskih vojakov, sem dobil v vojnem arhivu v Budimpešti ... S pomočjo matične knjige odlikovancev sem uspel poimenoško navesti 972 vojakov, ki so bili po rodu iz Prekmurja in so med prvo svetovno vojno prejeli najmanj eno odlikovanje. Na osnovi osmih virov o odlikovanih pa je avtor ugotovil, »da je bilo v prvi svetovni vojni z vojaškimi odlikovanji in medaljami odlikovanih najmanj 1.691 Prekmurcev oziroma oseb, ki so se rodile

v Prekmurju oziroma so bile k vojakom vpoklicane iz Prekmurja.« Največ Prekmurcev je dobilo bronasto medaljo za hrabrost (1.107), Karlov častni križ jih je prejelo 472, srebrno medaljo za hrabrost druge stopnje pa 480 Prekmurcev. Posebej so predstavljene tudi druge medalje iz 1. svetovne vojne, recimo Zlati zaslužni križec na vojnem traku, Red Franca Jožefa – vitez z vojnimi okrasjem

Družina Mihaela Ozvatiča, ki je dočakal konec vojne v ruskem ujetništvu

Pričujoči pregled v publikaciji Odlikovanci o »odlikovanih prekmurskih vojaki in imeni in priimki, kraji in letnicami rojstva, enotami, v katerih so služili, s pridobljenimi odlikovanji in z viri podatkov je prvi tovrstni pregled v naši literaturi. Poleg prvega celovitega seznama padlih in pogrešanih, ki ga je za isto serijo publikacij pripravila Gordana Šovegš Lipovšek, je nabor o 1691 odlikovanih prekmurskih vojakov in prejetih odlikovanjih izjemno prispevek prekmurski in slovenski zgodovi-

in z meči, Duhovniški zaslužni križec, Ranjeniška medalja ... Attila Kovács opiše tudi, kako so nastajala posamezna odlikovanja in medalje. V osrednjem delu publikacije so naštetih prejemniki odlikovanj, kar je bilo zelo zahtevno delo, vmes pa so objavljene tudi fotografije odlikovanih in drugi podatki, povezani z odlikovanci in odlikovanji.

(Fotografija na 1. strani: Naslovnici publikacij Fotografije in Odlikovanci.)

Tekst in fotografije: Ernest Ružič

Julef (Huzar) Both iz Moltvarjevcev se je v prvi svetovni vojni boril v vrstah husarjev. Na postu med malo mobilno enotom je postal za človeka, ki je bil pravi Karlov častni križec. (Huzar: Olga Bognar, Moltvarjevci)

Bronasta medalja za hrabrost s podobo Franca Jožefa. (Huzar: Pomurski muzej Murska Sobotica)

Karlov častni križec, ki so ga vojniki prejeli za hrabrost. (Huzar: Pomurski muzej Murska Sobotica)

Franz Seifanec, doma iz Šalovca, ima na uniformi naslednjo trak za Karlov častni križec, ki je bil najvišji odlikovanje. (Huzar: Mark Krenn, Murska Sobotica)

Mihali Zupanec, rojen v Šalovcih, se je fotografiral s uniformo, na kateri nosi naslednje trakove za odlikovanja. Zupanec je bil pravi Karlov častni križec. (Huzar: Mark Krenn, Murska Sobotica)

Prekmurski vojaki so prejeli v 1. svetovni vojni 1691 zelo različnih odlikovanj, kar pomeni, da so njihovi oblikovalci imeli kar dosti domišljije; največ je bilo bronastih medalj za hrabrost

murja in Porabja. Tokrat pa nekaj podrobnosti o dveh publikacijah, o knjigi, v kateri so objavljene fotografije vojakov in z vojno povezanih slikovnih tem (od tu tudi naslov članka, verjetno ga ni potrebno predstavljati v knjižni jezik), avtor je Mark Krenn, in knjigo, v kateri so zbrani odlikovanci z vojnih spopadov, njen avtor je Attila Kovács. Publikaciji sta del projekta Prišo je glas, kamor spada tudi podroben katalog (izšel je leta 2015), v katerem je predstavljena istoimenska razstava (njen del je bil predstavljen tudi v Monoštru). Direktorica Pomurskega muzeja Metka Fujs v Predgovoru poudari, da je projekt Prišo

sem drugih področjih, a je »od mladostniških let zvesti sledilec umetnosti in spominov. Zanimanje je kmalu postalo načrtno zbiranje predmetov in dokumentov, ki pričajo o preteklosti Prekmurja. Že davno se je odločil, da ga zanimajo predvsem fotografije krajev, ljudi in dogodkov ... Leta načrtnega zbiranja fotografij in z njimi povezanih podatkov ter široko sodelovanje z drugimi zbiralci in raziskovalci je privedlo do pričujočega izbora 170 fotografij in podatkov o prekmurskih vojaki, ki so na njih.« Od okoli 20 tisoč mobiliziranih prekmurskih mož je okoli 3 tisoč padlih ali pogrešanih in okoli 1700 odliko-

»OD PÜŠČIC MADŽAROV NAS, BAUG, OBVARI!«

Bilau je na konci leta 893, gda so Pečenegi (besenyők), strašni protivnicke stari Madžarov, prišli na raub krajine Etelköz. Tistoga ipa je vekši tau vogrski sodakov po zahodnoj pa južnoj Evropi robiu, zatok se

so njali več deset kilomejterov šurki remen, té »gyepű« je pomago obraniti rosag pred neprijateli.

Tistoga ipa je niške nej dojspiso, zatok djenau ne vejmo, kelko Madžarov je prišlo med

so tö pili. Tau pa je prej nej istina, ka so mesau pod konjsko sedlo (nyereg) dejvali, ka bi méko gratalo.

Med Vaugrami so bili majstri tö, največ so rédili škéri za sodake pa konje. Eške itak so s püšćicami strejlali, depa krive sable so ranč tak nücali. Na prsaj so nosili ščite (mellvérték) z ledra, naravnani pa so bili v dugi »kaftan«. Na remni so meli malo turbo vrnau tak z ledra, v tistoj so držali škéri za odjen vužigati.

Eške itak so živeli v šatoraj, štere so leko brž vküppostavili, depa ništerni so si že zidali

male iže v zemlej

tö. V njini vesnicaj je živelo 100-200 lüdi, depa vsi v veuki »krošlaj«,

šteri so daleč od eden drugoga bili.

Poštij je nej bilau,

zatok so na priliko prauškarge

prauti Jeruzalemi

samo v trej kednaj z ednoga konca

rosaga do drugoga prišli. Vekši tau

Madžarov je tam mrau, gde se je

naraudo.

Sodački prejdnji

so svoj kvatejr dostakrat na

indašnji gradaj napravili. Tistoga

ipa so Vaugri eške nej dosta pisali.

Arheologi pa so gvüšni, ka so poznali klinopis

(rovásírás), šteroga so pri SeKeljaj oprvim v ednom grobi

s 13. stoletja najšli. Ali so tau prinesli s stare domovine ali

so se ga navčili med Karpatami od Avarov, ne vejmo.

Dosta nam je nej poznano o njinoj vöri tö nej, gvüšno

pa je, ka so bili pogange. Pri njini »taltošaj« leko na pamet

vzememo, ka so v staroj »nomadskoj« domovini na glavau

sovino perdje pa djelenove oré dejvali, med Karpatami pa so že

kravdje oré nosili. Svoje mrtvece so Madžari pokapali s

sodačkimi škéri, konja od sodaka pa so goraldüvali,

njegovu mesau na torbini zeli, glavau, kaužo ino nogau pa v grob mrtveca djali.

Do leta 970 so Vaugri skoro petdesetkat robili po zahodnoj pa južnoj Evropi. Prauti söveri so prišli do nemškoga varaša Bremna, prauti zahodi do Atlantskoga oceana pa španjolske Katalonije, prauti djugi pa do spaudnjoga rauba Italije pa Bizanca. Pau stoletja je niške nej mogo dojobladati Madžare zavolo njine bojne tehnike. S svoji pohodov so domau pripelali dosta robov, mare, zlata, srebra pa penez. V ednom kraugi od petstau

želenje s srejde 10. stoletja: »Od püšćic Madžarov nas, Baug, obvari!«

Vogrski sodacke so se pripravali, ka vözrobijo varaš Augsburg, depa je je augustuša 955 nemški krau Oton I. na Leškom pauli tak dojobladati, ka so dokončno volau zgübili. Tri madžarske prejdnje - Súra, Bulcsúna pa Lehela - so gorobejsili, slejdnji je po legendi s svojim rogom (kürt) krepko v glavau vdaro cesara Konrada, ka bi ma tisti na drugom svejti slüžo. (V istini se je Konrad dosta kisnej naraudo.) Tau tö pripovejdajo, ka so sedem so-

Árpád Feszty je leta 1894 končo svoj veuki kejp o prihodi Madžarov med Karpate, šteroga leko vidimo v vesi Ópusztaszer

je prauti njim obrno bolgarski car Simeon tö. Madžari so prišli v klejšče, samo prejk Karpotov so leko zbežžali.

Dosta čednjakov brodi, ka so Vaugri rejsan bejžžali, pa je prej

nej istina, ka je Anonymus v 13. stoletji dojspiso: ka so Madžari planerali tau sodačko ak-

cijo, sedem njini prejdnjov pa je s svojov krvjov kontraktuš

naredilo. Njini knez (fejedelem) Álmos se je po rečaj

kronista zatok odlaučo za Panonijo, ka je biu v rodi s hun-

skim kralom Attilom.

Po tradiciji se je glavna madžarska sodačija prejk Karpotov s sövera, prejk prelaza

Verecke na alföldsko ravén spistila, tau pa sprtoleti 895

pod pelanjom Álmosa siná Árpáda. Starci, ženske ino mlajši

so oprvim na Erdeljsko prišli. Álmosa so goraldüvali, vej je

prej zgübo nebesko pomauč v bojni s Pečenegi.

Madžari so oprvim prejkvzeli ravén

vzhodno od Donave ino daule v Erdelji pa na gnešnjom Slovaškom,

sledik pa so se obrnau prauti nekdešnoj Panoniji. V bitki (csata) pri

Požonji so leta 907 dojobladali Bavarce (bajorok), po njej

so leko cejlak prejkvzeli svojo nauvo domovino. Na grajnci

Karpate. Gnes se čednjaki glijajo, ka je je kauli 200-400

gezero bilau. Par stau gezero je bilau tam eške Frankov,

Avarov pa Slavov, gvüšno pa vejmo, ka je v Karpatskom ba-

zeneni tistoga ipa nej živelo več kak en miljaun lüdi.

V tisti časaj sta več nej dva kneza bila, cejla mauč je prišla

v roké Árpáda pa njegvoga roda. Najbole mogaučni so bili

plemenski poglavari (törzs-fők) pa sodački prejdnji, depa

dosta je bilau slobaudni sodakov tö. Delo so opravljale

prausne vogrske držine ali pa sužnji (szolgák), štere so zgrabili

med Karpatami ali indrik v Evropi.

V 10. stoletji so Madžari že držali maro pa pauvali na

njivaj, dostakrat pravimo, ka so se kak nomadi tau navčili

od naši slavski starcov. (Tau svedoči dosta slavski reči v madžarskom

geziki.) Nej so več telko na pašo gnali konje pa birke, bole so

držali svinjé pa krave. Té druge so vlejkle plüge, pavri so želi s

kosicov, mleli pa z raučnim mlinom. Največ so pauvali pšenico

pa žito, štero so držali v mali djamaj. Poznali so grauzdje pa

vino, rédili so pivo z gečmena, depa segnjeno konjsko mlejko

so goraldüvali,

štere so goraldüvali,

štere so goraldüvali,

štere so goraldüvali,

Na miniaturi v knjigaj »Képes Krónika« vitez Botond buje grškoga sodaka pred Bizancom

kilomejterov je vsikši rosag porce plačüvo Vaugrom, ka bi je na méri njali.

Madžari so nej samo druge sodake morili, liki prausno

lüstvo tö. Z varašov so nej samo kradnili, dostakrat so je

gorvužžali tö. Spomin na nji je biu v Zahodnoj Evropi dosta

bole tragičen kak na Hune pa Vikinge. Zatok so v tisti

krajinaj začnili zidati grade s kamla, štere je brezi katapulte

niške nej mogo prejkvzeti. Samo na tau so mogli skrb

meti, aj zavolé gesti majo v špajzi. Nauva je gratala

sodačka organizacija ranč tak: vpelali so žmetne konjenike

v oklepaj (páncélos nehézlóvasság), na štere so vogrski

neprijateli zaman strejlali s püšćicami. Tak se je spunilo

dakov (»gyászmagyarok«) z dojvrezanimi vüjami domau poslali.

Leta 958 so Madžari eške vöspobali svojo srečo v Bizanci,

gde je prej vitez Botond dojobladado graubo veukoga grško-

ga sodaka. V istini so Vaugre tam tö grdau dojobladati,

tak so pá bili v klejščaj med rimsko-nemškim pa bizantinskim

cesarstvom. Mogli so stvauriti eden krepk rosag, šteri je

nej drugo šanso emo, kak liki samo kršćanstvo. Eden od

roganski prejdnjov je mogo na sto vdariti, dojobladati svoje

protivnike, pripelati dühovnike misionare ino napraviti

nauvi rosag. Med Karpatami je tau začno pravnuék Árpáda

Géza.

-dm-

PETEK, 27.09.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (I.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.25 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 TV-izložba, 16.25 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Frfra in Cufek: Past iz perila, risanka, 18.15 Šampion Jon: Namizni tenis, risanka, 18.20 Na lepše, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Graška Gora poje in igra 2019: 44. mednarodni festival narodno-zabavne glasbe, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Ryanova hči, ameriški film, 2.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.35 Napovedujemo

PETEK, 27.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.45 Videotrak, 9.30 Slovenski magazin, 10.15 Prislunimo tišini, 11.00 Dobro jutro, 13.10 Dober dan, 13.55 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.20 Na vrtu: V grajskem parku, 4. del, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 »1xnih 10«, koncert ob 10. obletnici Siti teatra, 16.35 Migaj z nami, 17.00 Divjina v srcu (I.), britanska nadaljevanka, 18.00 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo: cestna dirka do 23 let (M), 20.00 Iz pozabe (III.), britanska nadaljevanka, 20.50 Mary Shelley, koprodukcijski film, 22.55 Atletika - svetovno prvenstvo: maraton (Ž), 1.35 Zadnja beseda!, 2.20 Videotrak, 2.55 Zabavni kanal

SOBOTA, 28.09.2019, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Plesna akademija: Vrnitev, avstralska nadaljevanka za mlade, 10.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.20 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.00 Digitalno razstrupljanje, francoska dokumentarna oddaja, 15.55 Nova dvajseta (II.): Normalna služba, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu: V grajskem parku, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Reaktivčki: Črte iz Nazce, Peru, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.50 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.20 Poročila, Šport, Vreme, 21.45 Smrt v Sarajevu, koprodukcijski film, 23.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.40 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 0.35 Napovedujemo

SOBOTA, 28.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 5.40 Videotrak, 6.30 Na lepše, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci: Tone Prelesnik, 11.20 Kajak-kanu - svetovno prvenstvo: slalom na divjih vodah, polfinale, 12.00 Kajak-kanu - svetovno prvenstvo: slalom na divjih vodah, finale, 13.40 Avtomobilnost, 14.40 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo: cestna dirka (Ž), 16.30 Nogomet - državno prvenstvo: Olimpija : Maribor, 12. kolo, 19.15 Atletika - svetovno prvenstvo, 19.40 Atletika - svetovno prvenstvo, 21.20 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo: cestna dirka (Ž), 21.40 Zvezdana: Hvaležna, 22.25 Knjiga pohval in pritožb, koncert skupine Dan, 0.25 Videotrak, 1.25 Zabavni kanal

NEDELJA, 29.09.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijatelji: Veliki Ben, risanka, 10.10 Voja in jaz: Calum, nemška otroška igrano-dokumentarna serija, 10.35 TV-izložba, 10.50 Med valovi, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00

Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Graška Gora poje in igra 2019: 44. mednarodni festival narodno-zabavne glasbe, 14.25 TV-izložba, 14.40 Na lepše, 15.15 Marie-Francine, koprodukcijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Muk: Kje je jeti, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ku'damm 59, nemška nadaljevanka, 20.50 Intervju, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Fant, pobratim smrti 1, dokumentarni film, 23.30 Astor Piazzolla: tango nuevo, francoski glasbeni dokumentarni film, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

NEDELJA, 29.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.00 Duhovni utrip, 7.15 Koda, 7.50 Glasbena matineja, 9.15 Joker, kviz, 11.20 Kajak-kanu - svetovno prvenstvo: slalom na divjih vodah, polfinale, 12.00 Kajak-kanu - svetovno prvenstvo: slalom na divjih vodah, finale, 13.15 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo: cestna dirka (M), 17.00 Športno plezanje - svetovni pokal, težavnostno plezanje, 19.35 Atletika - svetovno prvenstvo, 22.25 Žrebanje Lota, 22.30 Vikend paket, 23.55 Zvezdana: Hvaležna, 0.40 Kaj dogaja? Z Jonasom, 1.15 Videotrak, 2.15 Zabavni kanal

PONEDELJEK, 30.09.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Na lepše, 12.00 Divjina v srcu (I.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil, 14.15 TV-izložba, 14.25 S-prehodi: Ljubiteljsko gledališče, 14.55 Dober dan, Koroška, 15.25 TV-izložba, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Malčki: Čarovnik, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetni raj, 23.30 Glasbeni večer, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo,

PONEDELJEK, 30.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 9.40 Otroški program: Op! 10.25 Obzorja duha: Mladi po sinodi, 11.00 Dobro jutro, 13.35 Dober dan, 14.20 Prava ideja, 15.10 Minljivost meje, dokumentarni film, 16.20 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.25 Divjina v srcu (I.), britanska nadaljevanka, 18.25 Nogomet - evropska liga: napoved kola, magazinska oddaja, 19.25 Atletika - svetovno prvenstvo, 21.45 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.50 Naša demokracija, TV-igra AGRFT, 23.50 Videotrak, 0.25 Zabavni kanal

TOREK, 01.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (I.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 14.55 TV-izložba, 15.30 Lučka - Pitypang, otroška oddaja, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Letni časi, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica New Amsterdam, ameriška nadaljevanka, 20.50 Mahatma Gandhi - velika duša, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci: Sestri Gnidovec, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

TOREK, 01.10.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.05 Videotrak,

10.50 Umetni raj, 11.20 Dobro jutro, 14.15 Dober dan, 15.00 Alpe-Donava-Jadran, 15.25 Avtomobilnost, 16.15 Joker, kviz, 18.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 19.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 21.45 Prava ideja, 22.20 Morilec z jezera, francoska nadaljevanka, 23.20 NaGlas!, 23.40 Zadnja beseda!, 0.35 Videotrak, 1.10 Zabavni kanal

SREDA, 02.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.30 TV-izložba, 16.00 Plesna akademija: Vrnitev, avstralska nadaljevanka za mlade, 16.25 Aktivatorji: Pravica za vse, izobraževalna serija za otroke in mlade, 16.40 Govoreči Tom in prijatelji: Norčije v muzeju, risanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Izzivi srebrne generacije: Osamljenost, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem, 18.05 Knjiga o džungli: Norčije, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Vino in veter, francoski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Sveto in svet, 23.50 Izzivi srebrne generacije: Osamljenost, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

SREDA, 02.10.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.40 Videotrak, 10.25 Lučka - Pitypang, otroška oddaja, 11.00 Koda, 11.50 Dobro jutro, 14.20 Dober dan, 15.20 Pozabljeni Slovenci: Lili Novy, dokumentarna oddaja, 15.50 Ambienti, 16.40 Vikend paket, 18.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 19.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 22.00 Žrebanje Lota, 22.10 Moje mnenje, 23.05 Varna hiša: Vran, britanska nadaljevanka, 0.10 Videotrak, 0.40 Zabavni kanal

ČETRTEK, 03.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.35 Slovenci v Italiji: Vklp; Slovensko planinsko društvo Trst, 15.00 Brez meja - Határtalan, 15.30 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Mobing, 18.00 Žanov svet: Presenečenje, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 0.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

ČETRTEK, 03.10.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.00 Izzivi srebrne generacije: Osamljenost, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 11.40 Dobro jutro, 14.20 Dober dan, 15.20 Silence, glasbenika s konca sveta, dokumentarni feljton, 15.55 City folk - Obrazi mest: Najboljše zgodbe, dokumentarna oddaja, 16.35 Graška Gora poje in igra 2019: 44. mednarodni festival narodno-zabavne glasbe, 17.50 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 18.50 Nogomet - evropska liga: 2. kolo, 20.55 Avtomobilnost, 21.35 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunec 2. kola, 0.00 Ambienti, 0.35 Slovenska jazz scena, 1.20 Videotrak, 1.50 Zabavni kanal

Oroslan

Zveza Slovencev na Madžarskem
Vas vabi na ogled slovenskega celovečernega igranega filma
OROSLAN

scenarista in režiserja **MATJAŽA IVANIŠINA**.

Film bo predstavljen v soboto, **28. septembra, ob 19. uri**
v kulturnem domu na Gornjem Seniku.

Zgodba filma, ki je nastala po literarnem delu Zdravko Duša pripoveduje o smrti moškega,
poznane pod vzdevkom Oroslan, ki pretrese majhno vas v Porabju.

V filmu igrajo Margit Gyécsek, Milivoj Miki Roš in Dejan Spasić.

V filmu igrajo tudi domačini z Gornjega Senika.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége meghívja Önt
MATJAŽ IVANIŠIN forgatókönyvíró és rendező
OROSLAN

című szlovén játékfilmjének bemutatójára,
melyre **2019. szeptember 28-án, 19.00 órakor**
kerül sor a felsőszőlőki kultúrházban.

A film Zdravko Duša novellája alapján készült, egy Oroslan becenevű férfi
haláláról szól, amely megrázza a kis rábavidéki falut.

A film szereplői Gyécsek Józsefné (Margit), Milivoj Miki Roš, Dejan Spasić,
valamint feltűnnek benne helyi, felsőszőlőki lakosok is.

Vabilo Meghívó

Zveza Slovencev na Madžarskem Vas vljudno vabi na otvoritev
slikarske razstave

HELFRIEDA KNIEDLA, ki bo **4. oktobra 2019, ob 18. uri**
v Slovenskem domu v Monoštru.

Razstavo bo odprla predsednica Nemške narodnostne samouprave
Dolnji Senik, Hilda Skaper Czuczai.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége tisztelettel meghívja Önt
HELFRIED KNIEDL

festménykiállításának megnyitójára,
melyre **2019. október 4-én 18. órakor** kerül sor
a Szlovének Házában Szentgotthárdon.

A kiállítást megnyitja Czuczainé Skaper Hilda,
az alsószőlőki Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke.

**Slovenska meša v monoštrski
baročni cerkvi bau**
29. septembra
v 16.30 vöri

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB